

ΣΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ι. ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ένα μεγάλο μέρος των μαθητών της Β' Λυκείου, που συμμετείχαν στο πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων», αναφέρθηκαν σε θέματα αρμοδιότητας της Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου. Κυρίως ασχολήθηκαν με θέματα Τουρισμού, Γεωργίας, Ναυτιλίας, Αλιείας, Κτηνοτροφίας, Εμπορίου. Οι μαθητές δείχνουν ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα προστασίας των ζώων και το κυκλοφοριακό. Σε ευρεία κλίμακα αναφέρονται σε τοπικά προβλήματα ανάλογου περιεχομένου.

1. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

α. Επιστημάνσεις

Διαπιστώνεται, ότι ο Τουρισμός είναι για την Ελλάδα πηγή οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης του λαού. Η χώρα μας διαθέτει πολλές δυνατότητες για την προαγωγή του: φυσικές ομορφιές, πολιτιστική κληρονομιά, ανθρώπινο δυναμικό και ιδιάζοντα προσόντα, όπως η φιλοξενία.

Όμως, μια σειρά ατελειών και αδυναμιών παρεμβάλλονται και εμποδίζουν την ανάπτυξη, όπως:

- κακές προσφερόμενες υπηρεσίες,
- ανυπαρξία προγράμματος,
- έλλειψη καθαριότητας,
- κακή επικοινωνία, κυρίως των νησιών,
- κακή λειτουργία των οργανωμένων ιδιωτικών και δημόσιων υπηρεσιών.

Πέρα, όμως, από τις θετικές επιπτώσεις του στο λαό, υπάρχουν και αρνητικές, όπως:

- ανάπτυξη πνεύματος ξενομανίας,
- αλλοίωση της γλώσσας και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς,
- επιβάρυνση του περιβάλλοντος,
- κερδοσκοπία.

β. Προτάσεις

Για την πρόοδο του Τουρισμού και την υπέρβαση των προβλημάτων προτείνονται τα εξής:

- έργα υποδομής,

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- στελέχωση των τουριστικών υπηρεσιών με ικανό, ειδικευμένο προσωπικό, και αναβάθμιση του ΕΟΤ,
- προώθηση του κοινωνικού Τουρισμού,
- ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας,
- προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό,
- κίνητρα για την ανάπτυξη του Τουρισμού όλο το χρόνο,
- εκσυγχρονισμός των ξενοδοχειακών μονάδων,
- προβολή των τουριστικών περιοχών μέσω του INTERNET,
- ανάπτυξη και βελτίωση του συγκοινωνιακού δικτύου,
- αξιοποίηση ανεκμετάλλεπτων τουριστικά περιοχών,
- χορήγηση δανείων για την αναπαλαίωση κτηρίων,
- λειτουργία των μουσείων πολλές ώρες.

Το θέμα του Τουρισμού απασχολεί σε ευρεία έκταση τους μαθητές. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις αρνητικές επιπτώσεις του στο ήθος και στη γλώσσα των Ελλήνων και στην ξεχωριστή προσπάθεια, που πρέπει να καταβληθεί για την αποτροπή τους.

2. ΓΕΩΡΓΙΑ

α. Επιστημάνσεις

Διαπιστώνεται η σημασία της Γεωργίας για τη Χώρα μας, που είναι κατεξοχήν αγροτική χώρα, αλλά με πολλά προβλήματα. Τη χαρακτηρίζουν η χαμηλή παραγωγικότητα και η κακή ποιότητα των παραγομένων προϊόντων. Η έλλειψη εκσυγχρονισμού της υλικοτεχνικής υποδομής και η ανεπαρκής κατάρτιση των γεωργών είναι από τα πιο βασικά προβλήματα που επισημαίνονται. Ακόμη, η αποστροφή των νέων προς το επάγγελμα συμβάλλει στη μείωση των αγροτών. Και τούτο, γιατί η ανασφάλεια είναι χαρακτηριστικό του επαγγέλματος, λόγω της ανυπαρξίας σταθερού προγράμματος, των καιρικών συνθηκών, της έλλειψης κατάρτισης, του υψηλού κόστους των μηχανημάτων, των σπόρων και των φυτοφαρμάκων.

Τα προβαλλόμενα αιτήματα των αγροτών χαρακτηρίζονται δίκαια, αλλά ακραίες οι μορφές αγώνα που χρησιμοποιούν, ακραία όμως θεωρείται και η κρατική αντιμετώπιση.

Ακόμα, υποστηρίζεται, ότι οι αγρότες θέλουν εύκολο και γρήγορο πλουτισμό.

Ένα ακόμα πρόβλημα για τη Γεωργία είναι η λειψυδρία, αλλά και η υπεράρδευση.

α. Προτάσεις

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και την ανάκαμψη της Γεωργίας, κατά σειρά συχνότητας των προτάσεων, οι έφηβοι εισηγούνται:

- κατάρτιση των γεωργών, διαρκή επιμόρφωση και παροχή κινήτρων στους νέους αγρότες, περιβαλλοντική εκπαίδευσή τους,
- φορολογικές απαλλαγές, χορήγηση δανείων, ρύθμιση χρεών,
- αναδάσμο της γης, κατασκευή αρδευτικών έργων,

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- αναδιοργάνωση του ΟΓΑ, εξυγίανση των γεωργικών συνεταιρισμών, με τη συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης και προστασία των γεωργών από τους μεσάζοντες,
- ίδρυση αγροτικών Βιομηχανιών, συσκευαστήρια αγροτικών προϊόντων και τυποποίησή τους στον τόπο παραγωγής τους,
- σύνταξη του Μητρώου αγροτών, πώληση γης μόνο στους αγρότες και ολοκλήρωση του Κτηματολογίου, κατάργηση του φόρου μεταβίβασης αγροτικού κλήρου,
- να ιδρυθούν Αγροτικό Επιμελητήριο, και Γεωργικά Σχολεία,
- λειτουργία Διακομματικής Επιτροπής για τη χάραξη εθνικής αγροτικής πολιτικής και μεταφορά του Υπουργείου Γεωργίας στη Λάρισα,
- αποζημιώσεις, επιδοτήσεις,
- να απεξαρτηθούν από τα κόμματα τα αγροτικά Συνδικάτα,
- να προωθηθούν σύγχρονα προγράμματα και τεχνικές,
- βελτίωση της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των αγροτών, πρόωρη συνταξιοδότησή τους και αύξηση των συντάξεων του ΟΓΑ,
- ορθολογική χρήση των φυτοφαρμάκων και των λιπασμάτων,
- αξιοποίηση των κονδυλίων της Ε.Ε. για αφορολόγητα γεωργικά μηχανήματα, μείωση του φόρου καυσίμων, ανάπτυξη αγροτουρισμού, ανάπτυξη βιοκαλλιέργειας,
- μείωση εισαγωγής αγροτικών προϊόντων και αναβάθμιση των εξαγωγών,
- παροχή κινήτρων για επανακαλλιέργεια εγκαταλελειμμένων κλήρων.

3. ΝΑΥΤΙΛΙΑ

α. *Επισημάνσεις*

Διαπιστώνεται η σημασία της Ναυτιλίας για τη χώρα μας. Θεωρείται πηγή πλούτου. Ωστόσο, όμως, παρακαμάζει και η ανεργία πλήττει τους εργαζόμενους σ' αυτήν. Η Πολιτεία δείχνει να αδιαφορεί. Τα ελληνικά πλοία αναρτούν ξένη σημαία.

β. *Προτάσεις*

- Να ναυτολογούνται Έλληνες ναυτικοί,
- να δοθούν κίνητρα για ανανέωση του στόλου. Απαιτείται διάλογος Πολιτείας - πλοιοκτητών,
- το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας να απαγορεύει τις ξένες σημαίες στα ελληνικά πλοία,
- να γίνουν λιμενικά έργα και να αξιοποιηθούν τα ελληνικά Ναυπηγεία,
- να αναβαθμιστούν οι Ναυτικές Σχολές και να ιδρυθεί Έδρα Ναυτιλίας στην Ακαδημία Αθηνών,
- για την καλύτερη απόδοση των ναυτικών να δοθούν σ' αυτούς μετοχές από τους πλοιοκτήτες,
- Να γίνεται έλεγχος των πλοίων για περιβαλλοντικούς λόγους.
- να συσταθούν Ειδικές Μονάδες Διάσωσης των Ναυαγών των εμπορικών πλοίων.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

4. ΑΛΙΕΙΑ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται η σημασία της Αλιείας για τη Χώρα μας.

β. Προτάσεις

Οργάνωση της ιχθυοκαλλιέργειας με τη δέουσα προσοχή για το περιβάλλον.

5. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται η εγκατάλειψη της Κτηνοτροφίας από την Πολιτεία, από έλλειψη σχετικής πολιτικής. Ακόμη, οι μαθητές αναφέρονται στη μάστιγα της Κτηνοτροφίας, που είναι ο αφθώδης πυρετός.

β. Προτάσεις

- Άτοκα δάνεια στους κτηνοτρόφους και επιμόρφωσή τους,
- στελέχωση και εξοπλισμός των κτηνιατρείων και γενίκευση του εμβολιασμού των ζώων. Παράλληλα, πρέπει να ενισχυθούν οικονομικά οι περιοχές, που επλήγησαν από τις ασθένειες των ζώων.

6. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται κατάχρηση ενέργειας, σπατάλη φυσικών πόρων, αρνητικές επιπτώσεις της πυρηνικής ενέργειας στον άνθρωπο και το περιβάλλον, ιδιαίτερα αναφορά στον κίνδυνο που προέρχεται από το Κοζλοντούϊ.

β. Προτάσεις

- Κινητοποίηση πολιτών και πολιτικών για την αποπυρηνικοποίηση και το κλείσιμο του Κοζλοντούϊ,
- αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: ηλιακοί σταθμοί, παραγωγή υδρογόνου με μέθοδο ηλεκτρόλυσης νερού, χρησιμοποίηση φωτομάζας ως καύσιμης ύλης, αιολικά πάρκα,
- αυτοματοποίηση των φωτιστικών συστημάτων,
- βελτίωση των μέσων μεταφοράς.

7. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται η λανθασμένη χρήση της, ως και η πολιτιστική και κοινωνική

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

κρίση που δημιουργεί. Ακόμη, οι επιπτώσεις της θεωρούνται επιζήμιες στο περιβάλλον και στην προσωπική ζωή.

β. Προτάσεις

- να ελέγχονται οι πρακτικές εφαρμογές των τεχνολογικών ερευνών,
- να επεκταθεί το μάθημα της Πληροφορικής στα σχολεία και όλα τα σχολεία να συνδεθούν με το INTERNET,
- να γίνεται έλεγχος των πειραμάτων και χρηματοδότηση «ηλεκτρονικών προγραμμάτων αλληλεπιδραστικής μόρφωσης»,
- να ιδρυθούν δημόσιες Ηλεκτρονικές Βιβλιοθήκες,
- η Πολιτεία να οργανώσει τις εκλογές μέσω των Η/Υ.
- Σχετικά με την «κλωνοποίηση», να επιτρέπεται στα ζώα και τα φυτά, αλλά να απαγορευτεί νομοθετικά η εφαρμογή της στον άνθρωπο.

8. ΕΜΠΟΡΙΟ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται, ότι το Εμπόριο είναι σημαντικός παράγοντας της Οικονομίας και ευνοεί την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των λαών. Ωστόσο, η Ελλάδα υστερεί στο Εμπόριο.

β. Προτάσεις

- Να ληφθούν μέτρα για την τόνωση του εξαγωγικού εμπορίου,
- να παταχθούν οι μεσάζοντες και η αισχροκέρδεια, ώστε να εξυγιανθεί η αγορά,
- να βελτιωθεί το δίκτυο μεταφορών,
- να ιδρυθούν και να λειτουργούν τοπικές εκθέσεις,

9. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται κακομεταχείριση των ζώων, αδιαφορία για τα αδέσποτα, ενώ σε βάρος τους γίνονται διάφορα πειράματα. Η λαθροθηρία στην Ελλάδα έχει πάρει εγκληματικές διαστάσεις.

β. Προτάσεις

- Λήψη αυστηρών μέτρων για όσους κακομεταχειρίζονται τα ζώα,
- να οργανωθούν κτηνιατρικές μονάδες για την περίθαλψη των ζώων, τον εμβολιασμό τους, να τοποθετηθούν στους δρόμους «ποτίστρες για τα αδέσποτα», και να υπάρξει φροντίδα για την περισυλλογή των νεκρών ζώων από τους δρόμους,

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- να καταργηθούν οι ζωολογικοί κήποι και να δημιουργούν «εθνικά πάρκα», όπου τα ζώα θα ζούν στο φυσικό τους περιβάλλον,
- να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στους οικολόγους και στους κυνηγούς.

10. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ

α. Επισημάνσεις

Γίνεται λόγος για το κυκλοφοριακό χάος και τις δυσμενείς συνέπειες για την υγεία των πολιτών. Επικρίνεται ο τρόπος, που εφαρμόζεται ο Κ.Ο.Κ., και επισημαίνονται ατέλειές του. Ζητείται αυστηρός έλεγχος του Έλληνα ως οδηγού αυτοκινήτου.

β. Προτάσεις

- διοικητική αποκέντρωση,
- ανάπτυξη περιφερειακού οδικού δικτύου,
- κατασκευή υπογείων διαβάσεων πεζών,
- επέκταση του ΜΕΤΡΟ για όλες τις μεγάλες πόλεις,
- αναμόρφωση Κ.Ο.Κ.,
- δημιουργία νέων χώρων στάθμευσης.

11. ΔΑΣΗ. ΕΘΝΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ. ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ

α. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται η καταστροφή των δασών, που είναι πηγή ζωής, από τις πυρκαγιές και την οικοπεδοποίηση.

β. Προτάσεις

- Συστηματική φύλαξή τους,
- θέσπιση αυστηρών νόμων για την πρόληψη και την τιμωρία των καταστροφών,
- περιορισμός της κατανάλωσης χαρτιού,
- δημιουργία αντιπυρικών ζωνών και δενδροφύτευση,
- κυρίως, χρειάζεται ενημέρωση.

12. ΤΟΠΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

α. Επισημάνσεις

Οι μαθητές που κατάγονται από νησιά προτείνουν:

- ενίσχυση του Εμπορίου, της Γεωργίας και της Κτηνοτροφίας,
- ίδρυση Πανεπιστημιακής Σχολής τουριστικών επιχειρήσεων και Σχολής πολιτισμού στη Λέσβο,

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- επισκευή ή αντικατάσταση τμημάτων του λιμανιού των Μουδανιών και καθαρισμός του,
- αξιοποίηση της πρότασης της Greenpeace για τη δημιουργία μεγάλου ηλιακού σταθμού στα Χανιά. Ενίσχυση της βιοκαλλιέργειας, καθώς και υγειονομική ταφή των σκουπιδιών,
- πρόσληψη δασοφυλάκων και αγορά συγχρόνων μέσων δασοπυρόσβεσης,
- οικονομική ενίσχυση των γεωργών και κτηνοτρόφων της Σάμου, Ικαρίας και Φούρνων,
- σύνδεση δρομολογίων πλοίων των τριών νησιών,
- κατασκευή ελικοδρομίου στους Φούρνους,
- αποπεράτωση των νοσοκομείων της Σάμου και της Ικαρίας,
- ίδρυση νέων Λυκείων,
- δημιουργία αθλητικών κέντρων, βελτίωση του οδικού δικτύου,
- εξειδίκευση του προσωπικού της Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών της Χίου, βελτίωση της συσκευασίας και τόνωση της εξαγωγής μαστίχας.

Οι μαθητές που κατάγονται από την ηπειρωτική Ελλάδα προτείνουν:

Για το Πήλιο:

- εξοπλισμό των συνεταιρισμών με μηχανήματα παραγωγής γλαστρών και ανθοπαραγωγής,
- Ενίσχυση Συνεταιρισμών για την παραγωγή γλυκών κουταλιού και υφαντών,
- κρατική παρέμβαση για την εργασία αλλοδαπών.

Για τη Χαλκιδική:

- επισκευή του οδικού δικτύου,
- συχνές επισκέψεις των Βουλευτών,
- χορήγηση δανείων για τον Τουρισμό,
- ίδρυση νοσοκομείων και σχολείων.

Για τη Θεσσαλία:

- επιστημονική ανάπτυξη της κτηνοτροφίας,
- ίδρυση Γεωργικών Σχολείων,
- πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής,
- Μητρώο και Κτηματολόγιο των αγροτών,
- δημιουργία Τράπεζας που θα χρηματοδοτεί αγοραπωλησίες αγροτικών γαιών και εγγειοβελτιωτικά έργα,
- δημιουργία αυτόνομου Οργανισμού Γεωργικής Έρευνας,
- αντιμετώπιση των αγροτικών κινητοποιήσεων με διάλογο.

Για τη Θράκη:

Διαπιστώνεται η αδιαφορία της Πολιτείας για τη Θράκη: αύξηση της ανεργίας των νέων, ανυπαρξία επενδύσεων, μείωση του χριστιανικού πληθυσμού, εγκατάλειψη της πολιτιστικής κληρονομιάς και, τελικά, έντονος ο κίνδυνος εκτουρκισμού των Πομάκων.

β. Προτάσεις

- Αξιοποίηση των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της Θράκης και ένταξή της στο διεθνές εθνικό δίκτυο μεταφορών,
- εγγειοβελτιωτικά έργα,

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- εξυγίανση των αγροτικών Συνεταιρισμών, ίδρυση μονάδων μεταποίησης, εργοστάσια κονσερβοποιίας ψαριών,
- μεταφορά του Υπουργείου Μακεδονίας Θράκης στην Αλεξανδρούπολη, η οποία να γίνει εκπαιδευτικό - πολιτιστικό αντίβαρο της Θράκης,
- επέκταση του Δημοκριτίου Πανεπιστημίου,
- ενίσχυση των περιοχών, όπου ζούν οι Πομάκοι με ελληνικό στοιχείο,
- αμυντική θωράκιση της Θράκης,
- ίδρυση Ευρωπαϊκού Κέντρου Βαλκανικών Σπουδών,
- εισαγωγή Μουσουλμάνων στα Α.Ε.Ι. ισότιμα με τους Έλληνες,
- να κλείσει το Προξενείο της Τουρκίας.

II. ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΠΟΔΗΜΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ

Στο θεματολόγιο που οριοθετείται από τους άξονες αρμοδιότητας της Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου έχουν συμπεριληφθεί, από τους μαθητές των σχολείων του εξωτερικού και της Κύπρου θέματα, όπως ο Τουρισμός, τα δάση, η Γεωργία, η Ενέργεια (πυρηνική), οι υδάτινοι πόροι, η τεχνολογία, η ξενομανία, το θαλάσσιο περιβάλλον. Αν και τα θέματα αυτά είναι τα ίδια με εκείνα που απασχόλησαν τους συνομήλικους εφήβους των ελλαδικών σχολείων, υπάρχουν ενδιαφέρουσες παραλλαγές ως προς την τεκμηρίωση και τη διατύπωση, αφού γεννήθηκαν από διαφορετικές προσλαμβάνουσες παραστάσεις, ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την περαιτέρω έρευνα:

α. Ιδιαίτερες επισημάνσεις

- Σημειώνονται για τον Τουρισμό στην Ελλάδα ορισμένα αρνητικά συμπτώματα (γλωσσική φθορά, ναρκωτικά κ.λπ.), που πρέπει να αρθούν (άποψη σχεδόν όλων των μαθητών).
- Επισημαίνονται οι κίνδυνοι καταστροφής των δασών από την υλοτομία, τη φωτιά και τη ρύπανση, όπως το δάσος του Ακάμα (άποψη μαθητών από την Κύπρο).
- Η γεωργία υποβαθμίζεται.
- Η πυρηνική ενέργεια ενέχει κινδύνους (άποψη μαθητών από τις χώρες της Ευρώπης και της Κύπρου).
- Το νερό, σημαντική πηγή ζωής και δύναμης, ελαττώνεται, λόγω μείωσης των βροχοπτώσεων και αλόγιστης χρήσης από τον άνθρωπο (άποψη μαθητών από την Κύπρο).
- Επιβλαβής για την υγεία και την επιβίωση του ανθρώπου χαρακτηρίζεται η ανεξέλεγκτη τεχνολογική πρόοδος (π.χ. κλωνοποίηση, Η/Υ).
- Η ξενομανία μπορεί να αποβεί επικίνδυνη για τον Ελληνισμό.
- Η μόλυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος εγκυμονεί τεράστιους κινδύνους (άποψη μαθητών από την Κύπρο).

β. Προτάσεις

- Για την αναβάθμιση του ελληνικού Τουρισμού απαιτείται προγραμματισμένη πολιτική.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Τα δάση να είναι αντικείμενο μέριμνας της Πολιτείας και αγάπης των πολιτών, μερικά από αυτά να γίνουν Εθνικοί Δρυμοί (Εθνικά Πάρκα).
- Για την προαγωγή της Γεωργίας χρειάζονται Γεωργικές Σχολές για την ενημέρωση των πολιτών σε ζητήματα καλλιεργειών και μηχανημάτων και φυτοφαρμάκων.
- Τα πυρηνικά όπλα πρέπει να μειωθούν και να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προστασίας των εργαζομένων σε πυρηνικά Εργοστάσια (πρόταση μαθητών από τη Γερμανία).
- Τα προϊόντα της προηγμένης τεχνολογίας χρειάζονται έλεγχο και νομοθετική «περιφρούρηση», όπως η «κλωνοποίηση» κ.ά.
- Οι Έλληνες να αποβάλουν συναισθήματα κατωτερότητας έναντι των ξένων και να πιστέψουν στη δύναμη του ελληνικού πνεύματος.
- Συνιστάται ευαισθητοποίηση των πολιτών για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.